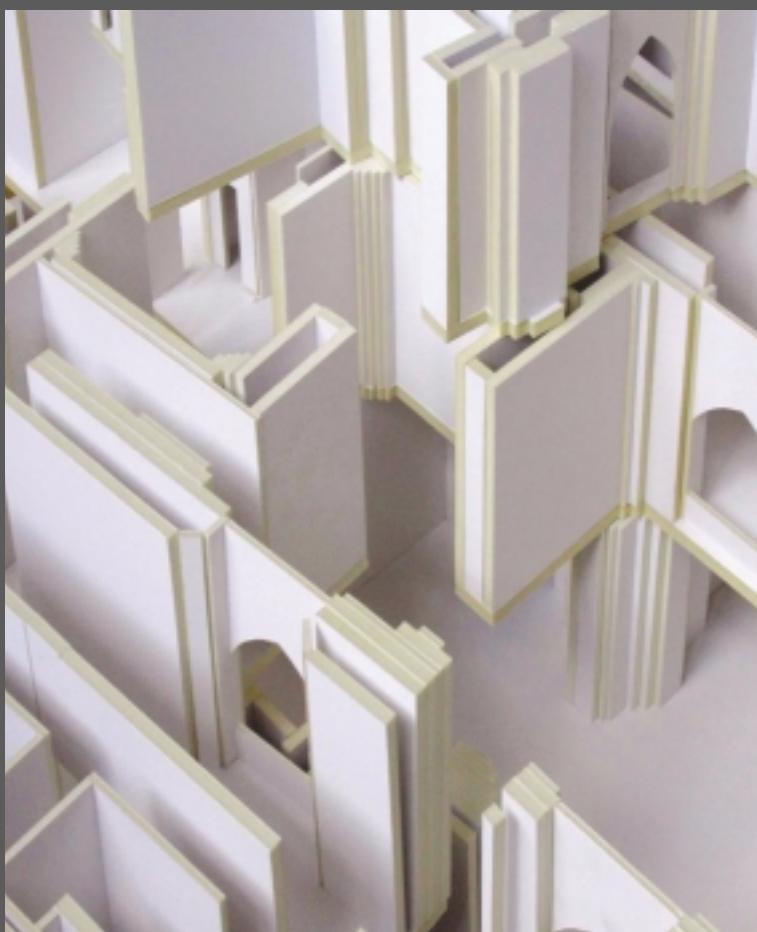

NIKOLAJ UDSTILLINGSBYGNING

6. november 2004 – 9. januar 2005

Omsætning
Omsætning

Bosch & Fjord
Bosch & Fjord

Målgruppe: 8.-10. klasse, gymnasiet/HF, VUC m.fl.

Nikolaj Udstillingsbygning – kunsthall og arbejdsplads

Nikolaj Udstillingsbygning er en offentlig kunsthall, som viser skiftende udstillinger af både national og international samtidskunst. Men Nikolaj er også en arbejdsplads, hvor der er ansatte bag udstillingsrummene, som hver dag sørger for, at udstillingerne kan finde sted og blive opdaget og oplevet af et bredt publikum. De to billedkunstnere Rosan Bosch og Rune Fjord har de seneste år kredset om arbejdspladsen som et særligt indsatsområde for deres kunstneriske praksis. Udstillingen *Omsætning* viser dig arbejdspladsen Nikolaj i kunsthallen Nikolaj.

Bosch & Fjord arbejder på tværs af arkitektur, design og billedkunst i et krydsfelt mellem socialvidenskab, politik og æstetik. De er optaget af den betydning, kunst og kunstnerisk udformning har i hverdagen – og især på arbejdspladsen, som er det sted, hvor en stor del af befolkningen tilbringer en betydelig del – ja, nogle endda størstedelen – af deres vågne tid. Arbejdet spiller altså en vigtig rolle i hverdagslivet tidsmæssigt, men også mentalt og socialt. Arbejdet skaber identitet, både for den enkelte medarbejder, for den enkelte arbejdsplads og i forhold til et samfunds kultur.

Udstillingen

Udstillingen *Omsætning* i Nikolaj handler om at skabe en levende arbejdsplads – ikke bare i Nikolaj, men på virksomheder rundt om i samfundet generelt. Nikolaj har inviteret Bosch og Fjord til at skabe en udstilling om både de fysiske og mentale forhold, der former de rum, vi arbejder i. Nikolaj Udstillingsbygning bliver dermed et levende og stedsspecifikt eksempel på en arbejdsplads i udstillingens generelle undersøgelse af kunstens betydning for arbejdet. Kunsten spiller en særlig rolle i Nikolaj, hvis kerneydelse netop er kunstudstillinger. Men hvordan kan arbejdet med udstillingerne give næring til en udvikling af arbejdsmiljøet og omvendt?

I udstillingsperioden vender vi vrangen ud på os selv, så de områder af bygningen, der normalt er personalets arbejdsplads og derfor utilgængelige for publikum, gøres tilgængelige. Kontorer, gange og depotrum bag udstillingsrummenes vægge og mure tømmeres for alt løst indhold og står nu tomme og åbne, for at du selv kan danne dig forestillinger om rummenes muligheder. Imens arbejder Nikolajs ansatte i midlertidigt indrettede arbejdsmiljøer i udstillingsområdet i Øvre Galleri, synligt for publikum.

Fra indgangen vil en vejviser markeret med gul tape på gulvet føre dig rundt i den store bygnings mange kroge, gange og trapperum. Den anlagte rute gennem de tomme områder lægger vejen forbi Øvre Galleri. Her møder du de ansatte, og her er projektet om den levende arbejdsplads visualiseret gennem **piktogrammer**, tekst, fotos, møbler, modeller og skulpturer. I et socialt mødeområde kan publikum og Nikolajs ansatte mødes, drikke kaffe, arbejde og diskutere, hvad en levende arbejdsplads er.

1.

2.

3.

4.

Bosch & Fjord

Ofte kan kunst opleves som noget, der er adskilt fra den virkelige verden – som noget fjernt og uvedkommende for vores hverdag. Men ifølge Bosch og Fjord bør kunsten integreres i samfundslivet og ikke mindst i arbejdslivet. Kunsten skal altså ikke opfattes som et overskudsfænomen, men som en nødvendighed, fordi den stiller spørgsmål til sit publikum og udfordrer vores dagligdags måder at opfatte verden på. Bosch og Fjord skaber **interventionskunst**. Deres værker kan få os til at opleve os selv, vores omgivelser og relationer til andre mennesker på en ny måde – og dermed være med til at forandre hverdagen.

Sammen med erhvervsliv og offentlige institutioner, som f.eks. Økonomi- og Erhvervsministeriet og medicinalvirksomheden Coloplast, har Bosch & Fjord skabt kreative og anderledes rum, der har givet medarbejderne inspiration til at udvikle spændende og utraditionelle løsninger og idéer. For det er lige præcis ved at være anledning til diskussion, at kunsten kan åbne op for nye perspektiver. På den måde afspejler den, ifølge Bosch & Fjord, et grundlæggende menneskeligt behov for at stille spørgsmål og at tænke nyt.

10 dogmer

Bosch & Fjord har opstillet 10 **dogmer** til at sætte gang i en debat om, hvad der er et godt arbejdsmiljø. De er udarbejdet i kritisk dialog med Institutet for Fremtidsforskning, Alexandra-instituttet, PLH-arkitekter, Teknologisk Institut, Københavns Kommune og Nikolaj Udstillingsbygning. De ti **dogmer** er integreret i udstillingen, men de udgør samtidig kapitlerne i en tilhørende bog. Den udgives som et selvstændigt værk med en klar og bevidst provokerende intention om at åbne op for fordomme og stivnede normer og derved **vitalisere** arbejdsmiljøet på så mange arbejdspladser som muligt.

Dogmerne skal ikke ses som endegyldige regler, der skal bestemme chefers og medarbejderes arbejdsgang. De er udviklet for at inspirere og provokere publikum – medarbejdere og arbejdsgivere på arbejdspladser rundt om i Danmark.

Dogmerne fungerer som lede-tråde, der i hverdagen kan minde dig om vigtige aspekter af det gode arbejdsmiljø – eller rettere: sætte spørgsmålstegn ved dem. Men de ti **dogmer** spiller også en central rolle som redskab i selve forløbet af udstillingen *Omsætning* i Nikolaj. Mens personalet er "udstationeret" i Øvre Galleri, diskuterer de løbende tilbageflytningen til de sædvanlige lokaler i forhold til de 10 **dogmer** og afprøver forskellige løsninger undervejs. Eksperimenter og beslutninger afspejles som en direkte, midlertidig omorganisering af de fysiske rammer omkring arbejdsstationen i Øvre Galleri.

Pointen er altså, at der via dialog og refleksion må ske en forandring i bevidstheden, før der kan ske en forandring i omgivelserne. Hvis arbejdspladsen skal rykke og udvikle sig, er det ikke nok at rykke rundt på møblerne. Det er de fastgroede idéer om, hvordan arbejdspladsen fungerer, der primært må rykkes på. *Omsætning* tematiserer og giver indblik i processen med at skabe en levende arbejdsplads i et samtidigt, kunstnerisk sprog, som udnytter social interaktion.

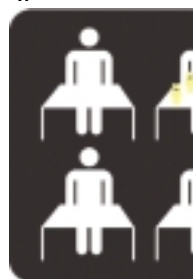
5.

6.

7.

Til diskussion

- Synes du også, at kunst skal opfattes som en nødvendighed?
- Hvordan kan kunst gå i dialog med omgivelserne?
- Hvordan kan kunst sætte menneskelige relationer i centrum?
- Hvordan kan kunst i hverdagen få dig til at tænke og ikke mindst handle anderledes? – Kan du give eksempler på det?

- Hvad betyder det, at arbejdet er identitetsskabende?
- Hvad forstår du ved begrebet "en levende arbejdsplads"?
- Tænk over, hvordan sociale og evt. samfundsmæssige hierarkier kan ses i forskellige rum. Er det nødvendigt at markere sådanne hierarkier? (Hvorfor/hvorfor ikke?)

- Hvilken betydning har det fysiske arbejdsmiljø (klasse miljø) for læring?
- Hvor ofte rykker I rundt på møblerne i jeres klasse? Hvem bestemmer, hvordan de skal stå? Hvad er grundene til at rykke rundt?
- Hvilken rolle spiller atmosfæren i din klasse/skole i forhold til din arbejdsindsats?
- Kom med idéer til, hvad der ville forbedre arbejdsmiljøet i din klasse/på din skole.

- Hvad mener du om de ti **dogmer**? Overvej, hvordan du forholder dig til de enkelte **dogmer** – er du enig/uenig? Kan du bruge dem i forhold til skolen? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvad synes du om den måde, **dogmerne** er formuleret på? Hvordan virker sproget? Overvej sammenhængen mellem den sproglige stil, indholdet og deres overordnede formål.
- Hvordan synes du, at piktogrammerne virker? Er de alvorlige, kedelige, oplysende, sjove eller andet?

- Hvorfor tror du, udstillingen i Nikolaj hedder *Omsætning*? Hvad leder ordet tanker hen på? Kan det have mere end én betydning?

1. **Du skal blande dig i, hvad dine kollegaer laver**
2. **Arbejdet skal tilfredsstillende medarbejderne personligt**
3. **Dit privatliv skal være en del af dit arbejdsliv**
4. **Chefen skal sidde blandt sine medarbejdere**
5. **Frokosten skal spises sammen**
6. **Rummene skal vise, hvad der arbejdes med**
7. **Du skal pynte din arbejdsplads**
8. **Arbejdet skal udføres forskellige steder**
9. **Alle rum skal være forskellige**
10. **Du skal vokse med din arbejdsplads**

8.

9.

10.

Samtidskunst – hvad er det?

Modernismen, som var den kunstretning, der prægede Vestens kunstscene i første halvdel af det 20. århundrede, hævdede at have et suverænt svar på, hvordan kunstværker skal opleves, og hvad de udsiger. Siden 60'erne har kunstnerens og kunstværkets **autoritative** rolle været i opløsning.

Samtidskunst er på én gang et bredt favnende begreb, der rummer al den kunst, der bliver til i dag, og en særlig betegnelse for den kunst, der bevidst tager afsæt i og afspejler, hvad der foregår i samfundet og kulturen lige her og nu. Det er den sidste, snævre definition, der kendetegner bl.a. Nikolajs udstillingsprofil, og som i det følgende blot kaldes samtidskunsten.

Samtidskunsten er ofte involveret i aktuelle spørgsmål om f.eks. sociologiske, æstetiske, politiske, videnskabelige eller etiske forhold og bringer disse i spil i forhold til publikum på mangfoldige, ofte uhøjtidelige og interaktive måder. Samtidskunsten insisterer på at udfordre og involvere sit publikum. Man kan sjældent tale om én fast og unik betydning eller fortolkning af kunstværket. Derimod skabes betydningen i mødet mellem beskueren og kunstværket. Publikum får altså til-delt en aktiv og undersøgende rolle, som gør op med ældre kunstformers definitioner på, hvad kunst er. Samtidskunstnere benytter ofte nutidige udtryksformer og teknologi som f.eks. **installationer** og fotografisk og digitalt baserede medier (foto/video/DVD, internet m.m.), som er en del af hverdagskulturens fysiske og virtuelle rum. På den måde overskrides den traditionelle tærskel mellem ophøjet finkultur og triviel populærkultur. Hverdagens globale og nationale temaer, objekter og materialer optræder i samtidskunstens værker i nye kontekster i rummet omkring beskueren.

Kunsthallens rolle på kunstscenen

Kunsthaller og museer er begge dele af den scene, som samtidskunsten lever af. Kunsthallerne beskæftiger sig udelukkende med skiftende udstillinger af den kunst, de synes er vigtigst og mest relevant i tiden ud fra individuelle kulturelle kontekster. Museerne er derimod karakteriseret ved deres samlinger af objekter (f.eks. kunstværker), som indgår i en tradition for videnskabelig kategorisering, forskning, fortolkning og formidling. Museerne viser også sideløbende særudstillinger, men er afhængige af en forholdsvis fast udstillingspolitik med faglig reference til samlingerne. Kunsthallernes friere organisering er derfor en væsentlig sikring af den platform, hvor den nyeste kunst, som enten ikke *kan* eller *vil* indordnes, eller blot endnu ikke har fundet vej til museernes samlinger, kan udfolde sig.

Foto af fyldt kontorlokale i Nikolaj Udstillingsbygning © Anders Sune Berg, 2004

Leksikon

Autoritativ er den, der optræder med myndighed eller evne til at bestemme over nogen eller noget.

Dogme En aftalt, underliggende regel for en bestemt opførsel eller handling.

Installationskunst En installation består af mere eller mindre konkrete sanseoplevelser, installeret i et tredimensionalt miljø, indendørs eller udendørs. Via håndgribelige genstande eller immaterielle påvirkninger af f.eks. lys, lyd eller videoprojektioner skabes en kunstnerisk iscenesættelse af rummet. Installationen inddrager rummet omkring genstandene som en del af værket. På den måde bliver også betragteren, der befinder sig i rummet, til en medspiller i værkets udfoldelse.

Interventionskunst Ordet intervention betyder indgriben. Interventionskunst er en handlingspræget kunst, der både selv griber ind og forudsætter, at publikum gør det samme. Kunstnerens indgreb kan f.eks. angå sociale, politiske eller æstetiske koder og normer i institutioner i samfundet og kulturen, som beskueren er en del af. Gennem værket opfordrer kunstneren beskueren/samfundet til at reagere på indgrebet ved aktivt at handle.

Piktogram Et piktogram er en mellemting mellem et tegn og et billede, der betyder det, det afbilder. Piktogrammer skal være let forståelige for alle – på tværs af sproglige og kulturelle forskelle. Derfor er piktogrammer enkle, formelle og upersonlige grafiske fremstillinger. Eksempler på kendte piktogrammer er en mand i kørestol, der viser, at her findes et handicaptoilet/en parkeringsplads, eller en cigaret med en streg over, der indikerer, at her er det forbudt at ryge.

Vitalisere Levedegøre, at gøre livskraftig.

Foto af tomt kontorlokale i Nikolaj Udstillingsbygning © Anders Sune Berg, 2004

U N D E R V I S N I N G S F O R L Ø B

Varighed: 1 eller 1,5 time alle hverdage mellem kl. 9 og 12.

Pris: gratis.

Bestilling: tlf. 33 93 16 26 eller formidling@nikolaj-ccac.dk

Undervisningsmateriale tilsendes gratis i klassesæt ved bestilling af undervisningsforløb.

www.nikolaj-ccac.dk

Forsidebillede: Foto af model © Bosch og Fjord, 2004